

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİ VE KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ *

Sibel ASİ KARAKAŞ** Özlem ŞAHİN ALTUN** Mine EKİNCİ**
Zeynep OLCUN** Mükremin TAŞKIN***

Alınış Tarihi: 11.03.2016

Kabul Tarihi: 31.05.2016

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 07.02.2012 ile 09.03.2012 tarihleri arasında öğrenim gören toplam 555 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 325 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Verilerin elde edilmesinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, "Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği" ve "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler; sayı ve yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama, pearson korelasyon analizi ve cronbach alfa iç tutarlılık testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma sonucunda öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeğinin en yüksek alt boyutu yarar alt boyutu (4.18 ± 0.92) ve en düşük alt boyutunun ise sevgi alt boyutu (2.61 ± 0.53) olduğu saptanmıştır. Araştırmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının 3.77 ± 0.82 olduğu belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin Kaliforniya eleştirel düşünme eğilimleri ölçeği puan ortalamalarının 254 ± 0047.56 olduğu ve eleştirel düşünme eğilimi puanının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeği puan ortalamaları ile eleştirel düşünme eğilimleri ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri ve kitap okuma alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci; eleştirel düşünme eğilimi; kitap okuma alışkanlığı

ABSTRACT

The Relationship Between Critical Thinking Levels and Book Reading Habits of Nursing Students

Objective: This study was conducted with a descriptive research design to determine the relationship between critical thinking levels and book reading habits of nursing students.

Methods: The population of the study consisted of 555 students, studying at the Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Atatürk University, Erzurum, Turkey, between February 7 and March 9, 2012. Without any sample selection, 325 students who agreed to participate in the research were included in the study sample. Personal Information Form, which was developed by the researchers, "California Critical Thinking Disposition Inventory", and the "Attitude Scale towards Reading Habit" were used for data collection. Number and percentage distribution, arithmetic mean, Pearson correlation analysis and Cronbach's alpha internal consistency test was used in the evaluation data.

Results: The study found that for students, the highest sub-dimension of attitude scale toward book reading habits was the benefit sub-dimension (4.18 ± 0.92) and the lowest sub-dimension (2.61 ± 0.53) was the fondness sub-dimension. The attitude scale toward book reading habits total mean score of students was found to be 3.77 ± 0.82 . California Critical Thinking Disposition Scale mean score of students was found to be 254 ± 0047.56 and Critical Thinking Disposition score to be at moderate level. Moreover, significant correlation was found between the attitude scale toward book reading habits sub-dimension mean scores and Critical Thinking Disposition Scale mean score of students ($p < 0.05$).

Conclusions: It was found that students' critical thinking dispositions and the book reading habits were at medium levels, and the relationship between them was there significant and positive.

Keywords: Student, Critical Thinking Disposition, Book Reading Habit

GİRİŞ

Eleştirel düşünme, kaynaklardan elde

edilen bilgilerin toplanması ve düzenlenmesi, bu bilgi ışığında gereksinimlere karar verilmesi,

*Bu çalışma, 11. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD

***Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesi Tıp Fakültesi, Organ Nakli Hemşiresi

olası yaklaşımlardan birinin seçilmesi, uygulanması ve işlemin sonuçlarının değerlendirilmesi gibi özellikleri içeren vazgeçilmez bir düşünme sürecidir (Karagözoğlu 2005; Karasakaloğlu, Karacaloğlu ve Özelçi 2012).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında bilim ve teknolojinin gelişimi, giderek nitelikli insan gücüne olan gereksinimi arttırmaktadır. Bu durum, günümüz insanının kendini iyi tanıyan, bireysel ve toplumsal gelişmeye önem veren, düşünen, sorgulayan, araştıran, akılcı kararlar alan ve eleştirel düşünme gücüne sahip bir birey olmasını gerektirmektedir (Öztürk ve Ulusoy 2008).

Tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelikte de eleştirel düşünmenin önemi vurgulanmakta, eleştirel düşünme gücü hemşirelik uygulamalarının temel öğelerinden birisi olarak görülmektedir (Öztürk ve Ulusoy 2008; Paul 2014). Hemşirelerin, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeleri meslek üyelerinin, bilime inanan, bilimsel gerçekleri araştırıp uygulayan, zihinsel entelektüel gücünü de kullanan ve uygulamalarını kanıta dayalı olarak gerçekleştiren bireyler olmalarında oldukça büyük öneme sahiptir (Uçan, Taşçı ve Ovayolu 2008; Profetto-McGrath 2005).

Eleştirel düşünme eğiliminin geliştirilmesi özellikle üniversite eğitiminde birincil hedefler arasında yer alır (Tung and Chang 2009). Ülkemizde üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda eleştirel düşünme eğiliminin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir (Öztürk ve Ulusoy 2008; Özdemir 2005). Üniversite eğitiminde eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi için araştırmalar yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi için düşünme sürecini aktifleştiren çeşitli yollardan yararlanılabilir. Bunlardan birisi öğrencilere kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasıdır. Özellikle gençlerde okuma alışkanlığı, beyin gelişimi ve düşünme sistematizasyonunun kazanılması açısından önemlidir (Karasakaloğlu, Karacaloğlu ve Özelçi 2012; Yalınkılıç 2007). Güçlü bir okuma alışkanlığı hem bireylerin mantıksal gelişimine, hem de okuyan bireyin içinde bulunduğu sisteme ekonomik katkı sağlayacaktır (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008).

Bilgiyi elde etme ve algılama sürecinde önemli yeri olan okuma alışkanlığı, hemşirelik öğrencilerinin entelektüel gelişiminin yanı sıra; durumları algılama, eleştirel düşünme, analiz

edebilme, sentez edebilme, yorumlayabilme, problem çözme yeteneklerinin gelişimine de katkı sağlayacaktır (Wan, Diena, Iris, Janita, Yvonne and Anne 2000). Ancak ülkemizde gelişmiş ülkelere göre kitap okuma alışkanlığının daha düşük olduğu söylenebilir (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008). Ülkemizin genel yapısında gözlemlenen bu tablonun üniversite öğrencilerine ne düzeyde yansıdığına ilişkin durumun belirlenmesi önemlidir. Bu nedenlerden dolayı bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli: Araştırma tanımlayıcı araştırma tipindedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman: Araştırma Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 07.02.2012 ile 09.03.2012 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 07.02.2012 ile 09.03.2012 tarihleri arasında öğrenim gören toplam 555 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 325 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri öğrencilere; çalışma ile ilgili gerekli bilgiler verildikten sonra toplanmıştır. Veriler, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği ve Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği uygulanarak toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları:

Kişisel bilgi formu: Öğrencilerin; sınıf, cinsiyet, aile tutumu, anne ve baba eğitim durumları, bir yılda okudukları kitap, dergi ve gazete okuma sıklığını belirlemeye yönelik hazırlanmış 8 sorudan oluşmaktadır.

Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği (KEDEÖ): KEDEÖ, 1990 yılında Amerikan Felsefe Derneği'nin düzenlediği Delphi Projesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Orjinali İngilizce olan KEDEÖ'nin Türkçe'ye geçerlik-güvenirlik çalışması, Kökdemir tarafından (2003) yapılmıştır. Bu geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında, toplam 6 alt ölçek ve 51 maddeden oluşan yeni ölçeğin Cronbach alfa

güvenirlilik katsayısı tüm ölçekte 0.88 olarak belirlenmiştir.

KEDEÖ Alt Boyutları:

Analitik alt ölçeği potansiyel olarak sorun çıkabilecek durumlara karşı dikkatli olma ve zor problemler karşısında bile akıl yürütme ve nesnel kanıt kullanma eğilimini ifade eder. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur. Analitiklik alt ölçeği; 2, 3, 12, 13, 16, 17, 24, 26, 37, 40. maddelerden oluşmaktadır

Açık fikirlilik alt ölçeği: Kişinin farklı yaklaşımlara karşı hoş görüşünü ve kendi hatalarına karşı duyarlı olmasını ifade etmektedir. Bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.75'dir. Açık fikirlilik alt ölçeği; 5, 7, 15, 18, 22, 33, 36, 41, 43, 45, 47, 50. maddelerden oluşmaktadır.

Meraklılık alt ölçeği: Herhangi bir kazanç ya da çıkar beklentisi olmaksızın kişinin bilgi edinme ve yeni şeyler öğrenme eğilimini yansıtmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur. Meraklılık alt ölçeği; 1, 8, 30, 31, 32, 34, 38, 42, 46. maddelerden oluşmaktadır.

Kendine güven alt ölçeği: Kişinin kendi akıl yürütme süreçlerine duyduğu güveni yansıtır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak bulunmuştur. Kendine güven alt ölçeği; 14, 29, 35, 39, 44, 48, 51. maddelerden oluşmaktadır.

Doğruyu arama alt ölçeği: Alternatifleri ya da birbirinden farklı düşünceleri değerlendirme eğilimini ölçmektedir. Bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.61 olarak bulunmuştur. Doğruyu arama alt ölçeği; 6, 11, 20, 25, 27, 28, 49. maddelerden oluşmaktadır.

Sistematiklik alt ölçeği: Sistematiklik, örgütlü, planlı ve dikkatli araştırma eğilimidir. Bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.63 tür. Sistematiklik alt ölçeği; 4, 9, 10, 19, 21, 23. maddelerden oluşmaktadır.

Ölçekten alınan toplam 239 ve altı düşük, 240-299 arası puan orta, 300 ve üstü yüksek eleştirel düşünme eğilimini göstermektedir (Kökdemir 2003). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı tüm ölçekte 0.90; analitiklik alt ölçeği 0.75; açık fikirlilik 0.75; meraklılık 0.76; kendine güven 0.77; doğruyu arama 0.71; sistematiklik alt ölçeğinde ise 0.67 olarak bulunmuştur.

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği (KOAİTÖ): KOAİTÖ, Gömleksiz tarafından (2004) geliştirilmiş bir ölçektir. Gömleksiz'in çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı 0.88 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç üniversite öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını belirlemek için

ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir. Ölçekte 21'i olumlu, 9'u olumsuz olmak üzere toplam 30 madde bulunmaktadır. Ölçek sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek, etki, yarar başlıklarını taşıyan altı 6 ölçekten oluşmaktadır.

KOAİTÖ Alt Boyutları:

Sevgi: Okuma alışkanlığı, bireyin bir gereksinim ve sevgi kaynağı olarak algılanması sonucu, okumayı yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde ve eleştireli irdeleyici bir şekilde gerçekleştirmesidir (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008; Yılmaz, Köse ve Korkut 2009). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur. Sevgi alt ölçeği; 1, 3, 5, 6, 8, 16, 20 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004).

Alışkanlık: Öğrenilen ve her durumda otomatik olarak gerçekleştirilecek şekilde pekiştirilen karakteristik davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.73 olarak bulunmuştur. Alışkanlık alt ölçeği; 2, 7, 18, 27 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004).

Gereklilik: Okuma, sözcük hazinesinin geliştirilmesi, yazma alışkanlığının kazandırılması, zihni faaliyetleri geliştirerek insana olayları çok yönlü değerlendirme fırsatı sunması için gerekliliğini ifade eder (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008; Yılmaz, Köse ve Korkut 2009). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.72 olarak bulunmuştur. Gereklilik alt ölçeği; 4, 9, 11, 13 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004).

İstek: Kitap okuma alışkanlığının kazanılması için; bireyin öncelikle okuma eyleminin önemini fark ederek, bu farkındalığın ilgiye dönüştürmesi gerektiğini ifade eder (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.70 olarak bulunmuştur. İstek alt ölçeği; 10, 12, 29 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004).

Etki: Okuma alışkanlığının birey, aile, toplum gibi birçok faktörden etkilemesini ifade eder (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008; Yılmaz, Köse ve Korkut 2009). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur. Etki alt ölçeği; 14, 17, 25, 30 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004).

Yarar: Kitap okuma alışkanlığının eleştirel düşüncüyü diri tutan ve bireyin tüm yaşamı boyunca kullanacağı bir etkinlik olarak görüldüğünü ifade eder (Odabaş, Odabaş ve Polat 2008). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.79 olarak bulunmuştur. Yarar alt ölçeği; 15, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28 maddelerden oluşmaktadır (Gömleksiz 2004). 5'li likert tipinde olan ölçekte, toplam puan arttıkça, öğrencinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumunun da olumlu yönde

arttığı kabul edilmektedir (Gömleksiz 2004). Bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı tüm ölçekte 0.90; sevgi ve alışkanlık alt boyutunda 0.67; gereklilik 0.63; istek 0.84; etki 0.82; yarar 0.79 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin değerlendirilmesi SPSS 18.0 istatistik paket programında; sayı ve yüzdelik dağılımlar, aritmetik ortalama, pearson korelasyon analizi ve cronbach alfa iç tutarlılık testi kullanılarak yapılmıştır. Tüm testlerde önemlilik $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırma için Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik kurulundan onay alınmıştır. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığından ise araştırmanın yapılabilmesi için yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya başlanmadan önce, öğrencilerden izin alınarak, araştırma verilerinin gizli tutulacağı ve katılımın gönüllülük esasına dayandığıyla ilgili bilgiler verildikten sonra araştırma yürütülmüştür.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin, %37.8'inin 1. sınıf olduğu, %72.6'sının kız, %67.4'sinin ailesinin demokratik tutum sergilediği belirlenmiştir. Öğrencilerin okudukları kitap sayısının %47.0'inin yılda 1-5 adet arasında kitap okuduğu tespit edildi. Öğrencilerin %53.2'sinin hiç bir dergiyi, %30.1'inin hiç bir gazeteyi takip etmedikleri belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2'de öğrencilerin KEDEÖ toplam puanının 254.00 ± 47.56 , en yüksek KEDEÖ alt boyut puanının Analitiklik alt boyutundan alınan 50.93 ± 8.69 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri orta düzeyde bulunmuştur (Tablo 2). Lisans ve lisansüstü hemşirelik öğrencileriyle yapılmış uluslararası bir çalışmada da öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin yüksek olmadığı belirlenmiştir (Shin, Jung and Kim 2015). Bu sonuç ülkemizde yapılan diğer çalışma sonuçlarıyla uyumludur (Öztürk ve Ulusoy 2008; Özdemir 2005). Özellikle hemşirelik öğrencileri açısından düşünüldüğünde okuma alışkanlığının yüksek düzeyde olması istenen bir durumdur. Çünkü kendini geliştiren, mesleki gelişimleri takip eden, eleştirel düşünen hemşireler için henüz öğrenci iken bu özellikleri geliştirebilecek kitap okuma alışkanlığının kazanılmış olması önem arz etmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	n	%
Sınıf		
1. sınıf	123	37.8
2.sınıf	60	18.5
3.sınıf	82	25.2
4.sınıf	60	18.5
Cinsiyet		
Kız	236	72.6
Erkek	89	27.4
Aile tutumu		
Otoriter	27	8.3
Hoşgörülü	19	5.8
Koruyucu	53	16.3
İlgisiz ve Kayıtsız	7	2.2
Demokratik	219	67.4
Anne eğitim durumu		
Okur yazar değil	68	20.9
Okur yazar	36	11.1
Orta Öğretim Mezunu	187	57.6
Lise ve üstü	34	10.4
Baba eğitim durumu		
Okur yazar değil	15	4.6
Okur yazar	16	5.0
Orta Öğretim Mezunu	175	53.8
Lise ve üstü	119	36.6
Bir yılda okunan kitap sayısı		
Hiç okumuyor	21	6.5
1-5 arası	153	47.0
6-20 arası	127	39.1
21 ve üzeri	24	7.4
Dergi okuma sıklığı		
Takip etmiyor	173	53.2
Her gün	20	6.2
Haftada bir kez	39	12.0
Ayda bir kez	93	28.6
Gazete okuma sıklığı		
Takip etmiyor	98	30.1
Her gün	71	21.8
Haftada bir kez	130	40.4
Ayda bir kez	26	7.7

KOAITÖ toplam puan ortalamasının ise 3.77 ± 0.82 olduğu ve en yüksek alt boyut puan ortalamasının Yarar (4.18 ± 0.92) alt boyutundan aldığı belirlenmiştir. KOAITÖ puan ortalamalarına göre öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu söylenebilir (Tablo 2). Tablo 1'de ise öğrencilerin bir yılda okuduğu kitap sayısı incelendiğinde sadece % 7.4'ünün üst düzey okuma alışkanlığı olduğu görülmektedir. Anketin uygulandığı yerin üniversite gibi okumayı özendiren bir eğitim kurumu olduğu göz önüne alındığında çıkan bu değerler oldukça düşündürücüdür. Bu değerler hemşirelik

öğrencilerinin önemli bir bölümünün düşük okuma alışkanlığına sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin KEDEÖ ve KOAİTÖ Madde Puan Ortalamaları ve Min-Max Puanları

	Ölçekler	$\bar{X} \pm SS$	Min. - Max.
KEDEÖ	Doğruyu Arama	33.41±7.55	10-51.43
	Açık Fikirlilik	30.83±7.22	10-52.5
	Analitiklik	50.93±8.69	10-60
	Sistematiklik	33.82±6.39	10-51.67
	Kendine Güven	39.38±8.48	10-60
	Meraklılık	42.54±8.85	10-60
	Toplam	254.00 ±47.56	20-300
OAİTÖ	Sevgi	2.61±0.53	1-5
	Alışkanlık	3.03±0.60	1-5
	Gereklilik	2.86±0.53	1-5
	İstek	3.87±0.92	1-5
	Etki	4.02±0.88	1-5
	Yarar	4.18±0.92	1-5
	Toplam	3.77±0.82	1-5

Konuyla ilgili yapılan uluslararası çalışmalarda da öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının yeterli olmadığı belirlenmiştir (Weiler 2005; İnderjit 2014). Kurulgan ve Çekerol'un ülkemizde üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin kitap okumaya fazla zaman ayırmadıkları belirlenmiştir (Kurulgan ve Çekerol 2008). Ülkemizde Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesinde okuyan öğrencilerle yapılmış bir çalışmada öğrencilerin zayıf bir okuma alışkanlığına sahip olduğu bildirilmiştir (Yılmaz, Köse ve Korkut 2009).

Öğrencilerin KEDEÖ ve KOAİTÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki Tablo 3'de

görülmektedir. Öğrencilerin KEDEÖ'den Doğruyu Arama alt boyut puan ortalaması ile KOAİTÖ'den Sevgi, Alışkanlık, Gereklilik ve Etki alt boyut puan ortalaması arasında, KEDEÖ'den Açık Fikirlilik alt boyut puan ortalaması ile KOAİTÖ'den Sevgi, Alışkanlık ve Gereklilik alt boyut puan ortalaması arasında, KEDEÖ'den Analitik ve Meraklılık alt boyut puan ortalamaları ile KOAİTÖ'nin tüm alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasında, KEDEÖ'den Sistematik ve Kendine Güven alt boyut puan ortalamaları ile KOAİTÖ'den Sevgi, Alışkanlık, Gereklilik, İstek, Etki ve Yarar alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. ($p < 0.05$)

Bu çalışmada öğrencilerin KEDEÖ ve KOAİTÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde her iki ölçeğinde alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve eleştirel düşünme eğilimi düşük olan öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı puan ortalamalarının da düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Greene ve Serro (2015) Amerika'da konu ile ilgili yaptıkları bir çalışmada kitap okuma alışkanlığının eleştirel düşünme eğilimini etkilediğini göstermiştir. Konu ile ilgili yapılmış uluslararası deneysel bir çalışmada da kitap okuyan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bildirilmiştir (Tung and Chang 2009). Karasakaloğlu, Karacaloğlu ve Öznelç'i'nin (2012) ülkemizde üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmasında, okuma alışkanlığının eleştirel düşünmeyi etkilediğini bildirmiştir. Bu çalışma bulguları yapılan araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin KEDEÖ ve KOAİTÖ Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçekler		KOAİTÖ							
		Sevgi	Alışkanlık	Gereklilik	İstek	Etki	Yarar	Toplam	
KEDEÖ	Doğruyu Arama	r	0.291**	0.264**	0.225**	0.037	0.126*	0.096	-0.006
		p	0.000	0.000	0.000	0.506	0.023	0.083	0.919
	Açık Fikirlilik	r	0.367**	0.297**	0.244**	0.048	0.080	0.068	-0.028
		p	0.000	0.000	0.000	0.385	0.149	0.224	0.616
	Analitiklik	r	0.157**	0.282**	0.262**	0.443**	0.511**	0.480**	0.200**
		p	0.004	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	Sistematiklik	r	0.251**	0.241**	0.192**	0.164**	0.221**	0.205**	0.072
		p	0.000	0.000	0.001	0.003	0.000	0.000	0.197
	Kendine Güven	r	0.215**	0.253**	0.288**	0.342**	0.366**	0.347**	0.081
		p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.147
	Meraklılık	r	0.154**	0.260**	0.269**	0.463**	0.489**	0.478**	0.170**
		p	0.005	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.002
	Toplam	r	0.345**	0.363**	0.342**	0.311**	0.372**	0.348**	0.086
		p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.122

** 0.01 düzeyinde anlamlı

* 0.05 düzeyinde anlamlı

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşüncelerinin ve kitap okuma alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerde kitap okuma

alışkanlıklarının geliştirilebilmesi için farklı alanlarda yazılmış kitapların ücretsiz dağıtımının yapılması, okuma etkinlikleri, kitap tanıtım günleri gibi motive edici etkinlikler ve kişisel gelişimlerini destekleyebilecek farklı aktiviteler düzenlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Gömlüksiz MN. Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliliği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2004;14(2):185-95.

Greene J, Serro LC. Encouraging Critical Thinking and Professional Reading with Literacy Bags. The Open Communication Journal, 2015;9(1):65-71.

İnderjit S. Reading Trends and Improving Reading Skills among Students in Malaysia. International Journal of Research in Social Sciences 2014;3(5):70-81.

Karagözoğlu Ş. Bilimsel Bir Disiplin Olarak Hemşirelik. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2005;9(1):6-14.

Karasakaloğlu N, Karacaloğlu AS, Özelçi SY. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Stratejileri, Eleştirel Düşünme Tutumları ve Üst Bilişsel Yeterlilikleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 2012;13(1):207-21.

Kökdemir D. Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

Kurulgan M, Çekerol GS. Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2008;8(2):237-58.

Odabaş H, Odabaş Y, Polat C. Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. Bilgi Dünyası 2008;9(2):431-65.

Özdemir SM. Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2005;3(3):297-16.

Öztürk N, Ulusoy H. Lisans ve Yüksek Lisans Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2008;1(1):15-25.

Paul SA. Assessment of Critical Thinking: A Delphi Study. Nurse Education Today 2014;34(11):1357-60.

Profetto-McGrath, J. Critical Thinking and Evidence-Based Practice. Journal of Professional Nursing 2005;21(6):364-71.

Shin S, Jung D, Kim S. Validation of A Clinical Critical Thinking Skills Test in Nursing. Journal of Educational Evaluation for Health Professions 2015;12(1):1-16.

Tung CA, Chang SY. Developing Critical Thinking Through Literature Reading. Feng Chia Journal of Humanities and Social Sciences 2009;(19):287-17.

Uçan Ö, Taşçı S, Owayolu, N. Eleştirel Düşünme ve Hemşirelik. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2008;3(7):17-27.

Wan Y, Diena TF, Iris, FK, Janita PC, Yvonne SY, Anne M. Disposition Towards Critical Thinking: A Study of Chinese Undergraduate Nursing Students. Journal of Advanced Nursing 2000;32(1):84-90.

Weiler A. Information-Seeking Behavior in Generation Y Students: Motivation, Critical Thinking, and Learning Theory. The Journal of Academic Librarianship 2005;31(1):46-53.

Yalınkılıç K. Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2007;1(1):225-41.

Yılmaz B, Köse E, Korkut Ş. Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. Türk Kütüphaneciliği 2009;23(1):22-51.